

Aprob,

Avocatul Poporului,

RAPORT

**privind vizita desfășurată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din
cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Covasna**

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Covasna este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 22 iulie 2019, a fost efectuată o vizită la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Covasna.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție Centrul Zonal Alba: doamna [redacted] jurist, doamna [redacted] medic, dl. [redacted] -psiholog precum și doamna [redacted] -reprezentant al Organizației Neguvernamentale Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov.

Obiectul vizitei l-a constituit verificarea implementării recomandărilor emise ca urmare a vizitei din anul 2018; respectarea drepturilor persoanelor custodiate; asistența medicală în cazul refuzurilor de hrană; modalități de gestionare a persoanelor cu mărci traumatice din centru; respectarea drepturilor minorilor din punct de vedere al asistenței psihologice și alte aspecte relevante în domeniul protecției împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane și degradante.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă (C.R.A.P.) Covasna este situat pe str. Korosi Csoma Sandor, nr.16 din municipiul Sfântu Gheorghe, județul Covasna.

Centrul avea o capacitate de 22 de locuri, fiind organizat în 11 camere de cazare (fiecare cu câte 2 paturi), împărțite în funcție de situația juridică, sex, vârstă (minori), fumători și nefumători. La data vizitei era custodiată în centru o singură persoană de sex masculin, majoră. În perioada septembrie 2018 – decembrie 2018 au fost custodiate un număr de 38 de persoane (36 cu ordin de reținere, 2 cu mandat de arest preventiv), iar în perioada ianuarie 2019 – iulie 2019 – 60 persoane (54 cu ordin de reținere, 6 cu mandate de arest preventiv). Femeile au fost custodiate pe o perioadă sub 24 de ore.

Cu referire la verificarea implementării recomandărilor emise ca urmare a vizitei din anul 2018:

Recomandarea nr. 1 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *”Suplimentarea personalului angajat al centrului prin două funcții de agent de sex feminin care să asigure permanența în situațiile în care sunt reținute sau arestate preventiv persoane de sex feminin și desemnarea până la ocuparea acestor funcții prin Ordin al Șefului Inspectoratului a unor agenți de sex feminin care să asigure paza și supravegherea persoanelor private de libertate de sex feminin”*- nu a fost suplimentat personalul prin funcții de agent de sex feminin.

Verificând cazurile de femei custodiate în ultimele luni, s-a constatat că ultima femeie a fost supravegheată și escortată de un agent de sex feminin în iulie 2019. Persoana privată de libertate nu a fost cazată în arest, fiind la dispoziția instanței, în scurt timp a fost transferată pentru executarea pedepsei la un penitenciar.

Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora aprobat prin Ordinul Ministerului Afacerilor Interne (OMAI) nr. 14/2018 prevede la art. 90 următoarele: (3) *În cazul în care în centru sunt deținute persoane private de libertate de sex feminin, serviciul de pază și supraveghere se asigură obligatoriu și de către un polițist de sex feminin. Personalul de sex masculin are acces în spațiile pentru femei în condițiile stabilite de șeful centrului.*

(4) *Dacă în situația prevăzută la alin. (3), centrul nu are încadrat suficient personal de sex feminin pentru a asigura serviciul de pază și supraveghere, administrația centrului dispune măsurile necesare exercitării temporare a acestui serviciu de către personal de sex feminin din cadrul altor structuri, ce urmează a fi instruit pentru îndeplinirea misiunilor și atribuțiilor specifice acestui gen de activități.*

La finalul vizitei, comisarul șef de poliție, domnul Ivașcu Marius-Daniel, șeful Inspectoratului de Poliție Județean Covasna a comunicat echipei de vizită că în orice situație în care vor fi custodiate persoane private de libertate de sex feminin pentru respectarea acestei recomandări va desemna agenți de sex feminin (din cadrul Biroului de Ordine Publică).

Recomandările nr. 8, 9 și 10 făcute ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *”Dotarea camerelor cu scaune, achiziționarea unei mașini de spălat și a unui suport pentru uscarea hainelor pentru respectarea prevederilor regulamentului care precizează că administrația centrului asigură facilități pentru spălarea, uscarea, după caz, călcarea și distribuirea rufelor și cazarmamentului, cu respectarea normelor în domeniu, fie contractează aceste tipuri de servicii prin operatori economici specializați; Igienizarea toaletelor și asigurarea respectării intimității la dușuri; Asigurarea ținutelor personale în mod gratuit de către administrația centrului persoanelor cu situații sociale defavorizate, printr-o rezervă de haine care să fie distribuită la nevoie (inclusiv pentru sezonul rece)”* - **Recomandările au fost implementate cu excepția dotării camerelor cu scaune.**

Având în vedere că în camerele de cazare nu erau scaune **se creau inconveniente în desfășurarea activităților zilnice sau asigurarea repausului.** Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii prevăd că deși în principiu custodia poliției ar trebui să fie relativ de scurtă durată, condițiile de detenție din celulele poliției să îndeplinească anumite condiții elementare. Norma 47 cu referire la amenajarea camerelor precizează următoarele - *celulele trebuie să fie amenajate astfel încât să permită repausul (de exemplu un scaun sau o bancă fixă).*

A fost achiziționată o mașină de spălat și două uscătoare. Toaletele au fost renovate prezentând un aspect curat și igienic. A fost instalată o bară de susținere în cazul folosirii de către o persoană cu dizabilități.

Nu au existat cazuri de incidente, refuz de hrană, amenințări, tentative de suicid. În perioada 2018-2019 a existat un singur caz care a necesitat consult psihiatric. A fost trimis la Spitalul Județean de Urgență, unde a primit tratament și recomandare de supraveghere și consiliere psihologică.

Cererile pentru folosirea dreptului de a efectua convorbiri telefonice și cumpărături, au fost respectate.

De asemenea, s-a constatat că în urma interzicerii folosirii sălii de sport de către persoanele custodiate, nu existau alternative de activități recreative, instructiv-educative sau de muncă neremunerată. Astfel articolul 160 (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și

măsurile necesare pentru siguranța acestora aprobat prin Ordinul Ministerului Afacerilor Interne (OMAI) nr. 14/2018 precizează că *”personalul medico-sanitar desfășoară activități de educație pentru sănătate în vederea însușirii de către persoanelor private de libertate a cunoștințelor necesare cu privire la igiena individuală și colectivă, prevenirea îmbolnăvirilor și pentru formarea deprinderilor igienice.”* De asemenea Regulamentul de executare a măsurilor privative de libertate, menționează că persoanele cazate în CRAP pot presta muncă la cerere în interesul centrului sub pază și supraveghere. **Echipa de vizită recomandă punerea la dispoziția persoanelor private de libertate a unor activități de petrecere a timpului liber, activități instructiv-educative sau prestarea de muncă la cerere în interesul centrului sub pază și supraveghere**

În ceea ce privește transportul persoanelor private de libertate, șeful Inspectoratului a declarat că va dispune ca una dintre mașinile de transport special amenajate să fie repartizată Centrului de Reținere și Arestare Preventivă.

ASISTENȚA MEDICALĂ

Persoanele private de libertate custodiate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Covasna beneficiau de asistență medicală care era asigurată de doi medici de familie și trei asistenți medicali angajați ai Centrului Medical Județean Covasna al Ministerului Afacerilor Interne (CMJ). În afara orelor de program cadrele medicale asigurau serviciul de permanență conform unei planificări lunare.

Cabinetul medical din incinta centrului unde se efectua examinarea medicală inițială a persoanelor reținute/arestate dispunea de dotare minimă cu mobilier și aparatură medicală, avea constituită o trusă de urgență, iar medicamentele persoanelor care urmau tratament erau păstrate într-un dulap securizat. La data vizitei o persoană urma tratament pentru o afecțiune alergică, **administrarea medicației se făcea, conform recomandării medicului, seara, de către personalul operativ (agenți), nefiind astfel respectate prevederile procedurii de sistem PS-01-DM 41174081/2015 elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne și celor stipulate în Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) care recomandă ca distribuirea și administrarea tratamentului medical să fie făcută**

numai de către și în prezența personalului medical. Așadar, *Recomandarea nr.2* făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 – ”Luarea măsurilor necesare astfel încât distribuirea tratamentului persoanelor private de libertate să fie făcută numai de către personalul medical” conform procedurii de sistem PS-01-DM 41174081/2015 elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne **nu a fost implementată.** În discuția purtată cu medicul care a participat la întrevvederea cu echipa de vizită, care era șeful Centrului Medical Județean Covasna, acesta a menționat că **a fost scos la concurs un post de medic care să fie angajat al CMJ și să deservească C.R.A.P. Covasna, însă nu s-a prezentat nici un candidat.**

Urmare a examinării medicale la depunerea persoanei private de libertate în arest, medicul completa fișa medicală, în care erau consemnate rezultatul examenului clinic general cu determinarea unor parametrii (tensiune arterială, puls, greutate, înălțime, eventual glicemie) și completat consimțământul informat cu privire la acordarea asistenței medicale, care purta semnătura medicului și a persoanei private de libertate. Tot cu această ocazie, la toate persoanele introduse în arest, se completa Nota privind constatarea și consemnarea mărcilor traumatice având înscrisă absența/prezența mărcilor traumatice. În situația constatării prezenței mărcilor traumatice se completa Șchița anatomică pentru examinarea torturii și a relelor tratamente. Din consultarea *Registrului examinări medicale la introducere*, de la data ultimei vizite (27.09.2018) până în prezent, au fost consultate în anul 2018 – 38 de persoane private de libertate și în anul 2019 – 60 de persoane.

Unui număr de 7 persoane private de libertate în anul 2018 și de 11 persoane în 2019 le-a fost completată Nota privind constatarea și consemnarea mărcilor traumatice și Șchița anatomică pentru examinarea torturii și a relelor tratamente, datorită leziunilor corporale pe care acestea le prezentau la introducerea în arest. Cele mai frecvente leziuni recente au fost - escoriații, echimoze, contuzii, hematoame, plagă tăiată/suturată, imobilizare în atelă gipsată, etc. și leziuni vechi - cicatrici prin automutilare, arsură. Nota privind constatarea și consemnarea mărcilor traumatice și Șchița anatomică pentru examinarea torturii și a relelor tratamente pentru cele 18 persoane private de libertate identificate cu leziuni la

introducerea în arest au fost trimise prin fax procurorului care instrumenta cazul, aceste constatări fiind aduse la cunoștință și conducerii CRAP.

În Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr.14/2018 privind Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile privind siguranța acestora la secțiunea *Examenul medical al persoanelor private de libertate la primirea în centru* este stipulat la art.32 – (1) ”În cazul în care personalul medico-sanitar care efectuează examenul medical constată că persoana privată de libertate prezintă urme de violență, a fost supusă la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la rele tratamente sau acuză violențe împotriva sa are obligația de a sesiza, de îndată, unitatea de parchet competentă; (2) În această situație personalul medico-sanitar întocmește un proces verbal în care consemnează cele constatate, care se transmite de îndată unității de parchet competente prin note telefonice, fax, poștă electronică, sau prin orice mijloc în măsură să producă un document scris, condiții care să permită autorităților destinate să-i stabilească autenticitatea.” În acest sens, **existau documente medicale întocmite și transmise procurorului, însă nu era întocmit procesul verbal**, așa cum este prevăzut în Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă.

În ceea ce privește **Recomandarea nr.4 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018**, de completare a ROI, ”*accesul la sala de sport a persoanelor custodiata să se facă și cu recomandarea medicului*”, conducerea centrului a precizat că sala de sport la care aveau acces persoanele private de libertate, la recomandarea Inspectoratului General al Poliției Române, nu a mai fost folosită din motive de siguranță. Persoanele custodiata aveau la dispoziție pentru exercițiu fizic plimbătorul, care era dotat cu masă de ping-pong și spalier.

În discuția purtată cu medicul ce deservea arestul s-a precizat faptul că au fost situații când medicul a trebuit să intervină pentru ca unei persoane private de libertate să i se acorde consultație de specialitate, cu prioritate (exemplul unei persoane diabetice), pentru a i se reevalua schema terapeutică. **Nu exista încheiat un protocol**

de colaborare între Inspectoratul de Poliție Județean Covasna și Policlinica/ Spitalului Județean de Urgență Fogolyan Kristof Sfântu Gheorghe.

În situația în care o persoană privată de libertate din motive medicale avea recomandare de supraveghere permanentă, medicul consemna indicația în fișa medicală și, verbal, era lăsat în consemn personalului operativ. În *Registrul de consemne generale și speciale era înregistrată* : data, ora, durata, consemnul, pe cine privește și măsura dispusă, semnătura de luare la cunoștință. Spre exemplu, în anul 2018 o persoană privată de libertate care prezenta o **tulburare psihică datorată consumului de drog a fost dată în consemn**. În registru apărea notificat, *conform recomandării psihologului/personalului medical, fără ca această consemnare să se finalizeze cu semnătura/parafa persoanei care a făcut recomandarea*.

Au fost puse la dispoziție registrele de la nivelul cabinetului medical : *Registrul pentru examinări medicale la introducere în arest* în care erau consemnate de la data ultimei vizite 97 de examinări; *Registrul consultații medicale curente și ieșiri arest/transfer* în care erau consemnate 70 de consultații acordate persoanelor private de libertate până la data vizitei; *Registrul evidență tratamente injectabile și intervenții de mică chirurgie* în care erau consemnate 8 persoane private de libertate în anul 2018, pentru anul 2019 nu existau consemnări; *Registrul evidență bolnavi cronici* unde au fost luați în evidență în perioada 2018-2019 un număr de 7 custodiați; *Registrul evidență persoane în refuz de hrană*, *Registrul evidență gravide* și *Registrul evidență bolnavi internați în unități sanitare*, de la data înregistrării acestora (28.03.2018) nu existau făcute consemnări. **În Registrul evidență consumatori drog pentru 2018-2019 nu existau consemnări, cu toate că, după cum reiese din alte documente, o persoană consumatoare de drog a fost custodiată în anul 2018 și a beneficiat de examen și tratament de specialitate.**

Asistența stomatologică a persoanelor private de libertate custodiate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Covasna era asigurată la nivelul cabinetului stomatologic din cadrul Centrului Medical Județean Covasna.

ASISTENȚA PSIHOLAGICĂ

Recomandarea nr.3 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *”Modificarea prin completarea secțiunii refuz de hrană din cadrul Regulamentului de ordine interioară cu privire la anunțarea psihologului de unitate și asigurarea consilierii individuale pe toată durata formei de protest”* - **a fost implementată.**

A fost completată secțiunea de refuz de hrană din cadrul Regulamentului de ordine interioară cu privire la anunțarea psihologului și asigurarea consilierii individuale pe toată durata formei de protest, ”șeful centrului anunță psihologul de unitate cu privire la intrarea persoanei private de libertate în refuz de hrană. Psihologul de unitate acționează prin consiliere individuală pe toată perioada refuzului de hrană, informând persoana privată de libertate despre riscul de continuare a formei de protest”.

Recomandarea nr. 5 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *”Urgentarea colaborării cu CPECA prin contactarea telefonică/scrisă astfel încât să nu existe întârzieri în acordare serviciilor de evaluare și consiliere a persoanelor reținute din partea specialiștilor CPECA Covasna”* - **a fost implementată.**

Nu au existat cazuri de persoane dependente de substanțe care să necesite tratament cu metadonă, însă în custodia poliției au existat persoane care au declarat consum de substanțe psihoactive în antecedente și drept urmare a fost anunțată structura teritorială a Agenției Naționale Antidrog. De precizat că **informările către Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna (C.P.E.C.A.) erau făcute la modul general și nu conțineau numele persoanelor private de libertate pentru care se impunea prezența specialiștilor cu referire la consumul de droguri.**

În cazurile în care era declarat consum de substanțe fie la depunerea în arest, fie pe parcursul custodierii, șeful centrului trimitea solicitări către CPECA Covasna prin care se anunța instituția de prezența unor persoane consumatoare de substanțe. De subliniat că în urma solicitărilor centrului, se prezenta un reprezentat din partea CPECA, însă, spre exemplu într-un caz, acest fapt a avut loc **la o distanță de 11 zile de la trimiterea solicitării șefului centrului. O întârziere prea mare și nepermisă.**

Recomandarea nr. 6 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *"Acordarea dreptului minorilor de a avea vizite fără dispozitive de separare în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării fizice, psihice sau morale și în situația vizitatorului minor"*- **conform declarațiilor reprezentanților centrului, vizitele pentru minori au fost acordate fără dispozitiv de separare, respectând recomandările instituției Avocatul Poporului.** Tot aceștia au declarat că fișele de evidențe cuprind această mențiune, însă odată cu părăsirea centrului de către persoanele custodiate aceste fișe nu mai sunt păstrate, urmând traseul persoanei în cauză. În registrul de vizite nu există o rubrică care să cuprindă mențiunea "vizita minorului s-a desfășurat cu/fără dispozitiv de separare", opțiune ce ar putea da asigurări cu privire la respectarea recomandării.

Recomandarea nr. 7 făcută ca urmare a vizitei din anul 2018 privind *"Încurajarea persoanelor private de libertate de a solicita serviciile de asistență psihologică prin aducerea la cunoștință de către personalul centrului de arest, prin afișarea vizibilă a acestui drept (mapă, avizier, camere, holuri) în special în cazul unor persoane vulnerabile precum minori, femei, vârstnici sau consumatori de droguri"* **a fost implementată.** Suplimentar, psihologul a întocmit un afiș cu desene și mesaje pentru încurajarea solicitării serviciilor de asistență psihologică.

Pe parcursul ultimilor 2 ani, au existat solicitări de acordare a asistenței psihologice. Trei adulți și un minor au beneficiat de asistență psihologică pe perioada ultimilor 2 ani. În cazul minorului s-au trimis inițial adrese către D.G.A.S.P.C. Covasna cu privire la situația minorilor și a reprezentanților legali.

De apreciat că în unele cazuri persoana privată de libertate a beneficiat de repetate ședințe de consiliere psihologică, într-un caz cu frecvență de o ședință pe săptămână. Psihologul a făcut recomandări de examen psihiatric, informând conducerea centrului de rezultatele ședințelor de asistență psihologică printr-o Notă răspuns. S-a constatat că procedura psihologului prevede informarea conducerii centrului nu și o informare în paralel către medicul responsabil cu asistența medicală în centru. O modalitate simplă și eficientă ar fi informarea în paralel și a medicului de situații identificate de psiholog și invers, medicul poate informa psihologul de unele aspecte de natură psihologică identificate la persoanele private de libertate.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul
Inspectoratului de Poliție al Județului Covasna să întreprindă măsurile legale
care se impun pentru:**

1. Adaptarea programului celor 5 cadre medicale, în situațiile când există persoane private de libertate care au indicație de tratament, pentru ca acesta să le fie administrat exclusiv de personalul medical, conform legislației și continuarea demersurilor pentru încadrarea de personal medical care să deservească Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Covasna;
2. Întocmirea Procesului verbal în cazul persoanelor private de libertate la care se constată urme de violență, în condițiile prevăzute la art.32 din Regulamentul de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile privind siguranța acestora;
3. Încheierea unui protocol de colaborare între Inspectoratul de Poliție Județean Covasna și Policlinica/Spitalului Județean de Urgență Fogolyan Kristof Sfântu Gheorghe;
4. Finalizarea cu semnătura/parafa specialistului care a făcut recomandarea și consemnarea în Registrul evidență consumatori drog a persoanelor private de libertate consumatoare de droguri în situația completării unei recomandări în Registrul de consemne generale și speciale;
5. Formularea unui răspuns cu promptitudine și eficiență la solicitările conducerii centrului în cazul aprecierii necesității intervenției specialiștilor CPECA cu privire la

prezența unor persoane private de libertate consumatoare de droguri cu menționarea numelor persoanelor private de libertate;

6. Identificarea unor alternative de activități recreative, instructiv-educative sau de muncă neremunerată.

Alba Iulia, 8.10.2019